Цэна асобнага нумэру 5 кап

НАША НІВА

Выходзіць што тыдзень

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Завальная вуліца, д. № 7.

Цэна з перэсылкай і дастаўкай на 1 г. — 2 р. 50 к., на 6 мес. — 1 р. 25 к. на 3 м. — 65 к., на 1 мес. — 25 к. За граніцай: на 1 г. — 4 р., на 6 мес. — 2 р. 3 мес. — 1 р. Перамена адрэсу — 20 коп.

Абвесткі прыймаюцца на апошняй страніцы па 20 кап. за лінейку малымі літэрамі Рукапісы і карэспандэнціі, прысланые у рэдакцыю, павінны быць чытэльна напісаны с праўдзівай фаміліей і адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна такжэ надпісаць проз вішчэ разам з фаміліей, хто не захочэ, каб была надрукавана праўдзівая фамілія Адрэс і фамілія толькі для ведама рэдакцыі. Рукапісы аўторам не вертаюцпа назад.

Год VIII. | 20 чэрвеня 1913 г. | №. 24—25.

У нядзелю 23 чэрвеня „Беларускі Музыкальна-Драматычны Кружок“ у Вільні ладзіць вялікае ігрышчэ „Сьвята Купалы“.

Вільня 20 чэрвеня.

Эміграція і танны павер.

Едучы поездам з Мінска на Лібаву усягды спаткаеш селян убраных па «цывільнаму»: дзяцюкоў, дзеўчат; гэта едуць у Амэрыку на заработкі. Цяперэшняй вясной народ моцна сыпнуў прадаваць свае сілы за Амэрыканскіе доляры. Напрыклад каля мястэчка Радашкавіч з вёсак ужо выехало больш сотні душ і гэтулькі сама ешчэ выбіраецца. У Лібаві сабраўшыся было нідаўна 2,650 душ „амэрыканцоў“ адразу. ім нехапало мейсца на караблёх.

З аднаго боку, як мы ужо пісалі у „Н. Н.“, з Амэрыкі плывуць да нас грошы, і селянскі капітал, што ляжыць у банчкох у большай сваей палавіне амэрыканскі, бо толькі меншая частка с селянскіх ніў і лясоў. А з другога боку Амэрыка забірае у нас лепшые рабочые сілы с каторых німалое чысло іх марнуецца у змаганьні «за доляр» бо, пры цяперэшніх варунках, яны ня могуць знайсці працы у нашым наагул багатым краю.

У нас, праўда, цяпер лягчэй можна зарабіць на харчы, на адзежу, а купіць добраго каня, насеньня, прыладу лепшую, зямлі, з заработкоў ня дужа купіш, калі патрэбны грошы на гаспадарку, на хату выежджаюць у Амэрыку. Прычына гэтаго у тым, што хаця сельская гаспадарка у нашым краю, за апошніе 7—8 гадоў, з году на год, паднімаецца, жыцьцё эканамічнае і патрэбы растуць, а парадкоў новых німа, не заводзяць і нет ведама калі завядуць; мы ўсё як той казаў, сядзім «пры разбітым карыці. У нас німа сельскагаспадарскай помачы, таннаго паверу на сельскую гаспадарку. Для утрыманьня рабочых рук на мейсцы апрача добрай рады трэба ешчэ і добрых рублёў. Цяпер у нас такіе варункі, што як трэба пазычыць грошы на гаспадарку то заплаці 12 працэнтоў, а калі уложыш іх у гаспадарку, то выбярэш 4—5 працэнтоў, ды ешчэ і грошы тых мала у банчкох, каб пазычаць на доўгі тэрмін, на якіх хоць 5 гадоў. Адным словам, хоць гаспадарка апошнімі часамі і што раз лепей аплачываецца, але калі на пад[illegible] ae сваіх грошы у гаспадара німа то і пазычыць іх дорога абходзіцца, бо німа правільна арганізаванаго паверу (крэдыту). Як відаць с казённых атчотоў, у нашым краю і у польшчы ёсць больш банчкоў і ідуць яны лепей, як у вялікарасеі, так што грошы ешчэ у нас можна знайсці, але яны за дарагі, пакуль што, тавар для сельскаго гаспадара.

Тут ізноў байку баяць трэба пачынаць с канца: прычына ўсяго гэтаго ляжыць у эканамічнай палітыцы гасударства. У казённых банках ёсць найбольш грошы, трэба. каб казна іх пазычала у хаўрусные банчкі за танны працэнт, тагды грошы стануць таней і у Амерыку па грошы ня трэба будзе высылаць свае лепшые рабочые сілы

А. У.

Дарэмные страхі.

Колькі дзён таму назад у расейскай газэці *«Новое Время»* была надрукавана стацьця, каторая ясна паказала ўсім, куды кіруюцца і якую мэту маюць расейскіе націоналісты. У Расейскай дзержаве не павінна быць «ніякіх націй, ніякіх культур, апрача расейскай!» — клічэ „Нов. Вр.“ і дае раду правіцельству, як яно павінно зваеваць украінцоў: абвесьціўшы, што ўвесь украінскі рух — «государствено — преступный», значыць ідзе проці расейскай дзержавы, лавіць і высылать з Расеі назаўсягды ўсіх сяўцоў національнай сьведомасьці між украінцамі.

Гэтак націоналісты аткрылі свой твар і паказалі, хто яны. Ненавісць да ўсіх, хто гаворыць дома не парасейску, хто любіць сваю родную мову і свой народ ды клічэ другіх любіць і шанаваць іх,—гэта ненавісць забівае у націоналістоў усё *людзкае*, прымушае іх глядзяць на бліжняго, як на ворага. Націанальнае адраджэньне народоў — гэта вялікая і сьвятая справа. Народы будзяцца да новаго жыцьця, як той Лазар, каторы быў памёр і ўваскрос. Каб задзержаць Лазара у абоймах сьмерці, каб налажыць на народ, каторы рвецца да жыцьця, жалазные путы,—дзеля гэтаго патрэбны людзі, у каторых німа сумленьня. Гэткіе людзі і ёсць націопалісты.

«Нов. Вр.» пішэ, што украінскі рух дайшоў ужо вялікай сілы і зрабіўся «небаспечным» для Расеі. Але ў чым прычына таго страху? У тым, што украінцы чытаюць кніжкі і газэты па украінску, што маюць свае тэатры, навучные таварыствы, экономічны е організаціі, што гаворацць на своему ўсюду аткрыта. не саромяючыся і што вучаць у роднай мове дзетак сваіх,—адным словам, жывуць самі сабой, здавольваюча свое патрэбы сваім сіламі. Які-ж у гэтым „праступак“ якое „небаспечэнства“ ўсяе дзержавы?

Усюды на сьвеці гасударство цешыцца, калі бачыць, што народы, якіе ў ім жывуць, умеюць самі зрабіць сабе тое, чаго ім трэба. Ад гэтаго узмацовываецца і гасударство. У Расеі робіцца ўсё наадварот: націоналістычная палітыка кіруецца да таго, каб ніводзін народ ня жыў сам сабой, каб не разбіваўся і не узмацовываўся незалежне ад «пануючай націі».

Тое, што пішуць цяпер аб украінцах, „Вил. Вѣстн.“ і яго хаўрузія пісалі ўжо даўно аб беларускім руху, клічучы урад, каб ня даў нашаму народу ісьці сваей дарогай. І мы добра ведаем, ешчэ не раз Беларусы пачуюць на сабе цяжкую руку расейскіх націоналістоў, да слоў і рад каторых правіцельства пільна прыслухаецца. Але чыстая справа не баіцца насільства: раней ці пазней яна вызваліцца ад усялякаго уціску. І беларусы не павінны кідаць надзеі на лепшую будучыну: яна прыйдзе,—але прыйдзе тады, калі з усіх сіл сваіх будзем працаваць над будовай сваей культуры, калі кожын шчыры сын свайго народу панясе сьвет у цёмные куты беларускаго краю. Беларускае національнае адраджэньне —гэта работа ня жмені працаўнікоў на грамадзкай ніве, а ўсей вялікай грамады беларускай.

Мы не баімася страхоў і грозы расейскіх націоналістоў: народ збудзіўся, і вярнуць яго ў абоймы Сьмерці нельга.

А-н-а.

Чужая мова.

На адным з апошніх заседаньнёў Гасуд. Думы. дэп. Бурьянов (соц. дэмократ), сказаў прамову проці таго, што па школах пачатковай навукі дзяцей вучаць у чужой мове. «Маю дакумэнты с харкоўскай губ.—казаў дэпутат—каторые сьведчаць што дзеці вучучыся веры па расейску дужа многа чаго саўсім не разумеюць.

Адзін хлапец здаючы лекцію з Новаго Закону, сказаў між іншым: „Хрысту не давалі есці“, а па кніжцы павінна было быць, што на Хрыста злаваліся.

Абмылка вышла с таго, што па украінску слова галадзіць каго, (не годувать) выгаварываецца так сама, як па расейску—злаваць.

Калі паглядзець што дзеецца у нас на Беларусі пры навучаньні веры па расейску і па польску, то не такіх ешчэ можна назбіраць кветачак. Узяць хоць-бы слова «благі», каторае азначае злы, нягодны па беларуску, а па славянску і па расейску наадварот—добры, найлепшы. Адзін законавучыцель расказываў нам, як цяжка дзецям растулмачыць значэньне гэтаго слова ужытаго у стасунку да Бога.

Абмылка вучонага.

Сын лясвічаго, студэнт апошняго курса высокіх навук, прагуліваючыся у гарачы летні дзень па сенажаці каля рэчкі звярнуўся да пастуха Дзяніса, што сядзеў на купінцы ікажэ:

— Толькі селянін, жывучы між пахнючых лясоў і бязмерных зялёных палёў, бачыць праўдзівае хараство прыроды і можэ ў волю налюбавацца ім. Ці ўсходзе, ці заходзе сонцэ, ён першы прывітаецца з ім; ці разсцілаецца над возерам імгла, цалуючы зялёную травічку, ён першы спаткае і правядзе яе. А што-ж бачым мы жывучы у горадзе, сырые мураванные сьцены, дзень і ноч чуем грукатню калёс, і больш нічога, дрэўцэ дзе напаткаеш, і тое каравінькае, ведама расце с прымусу.

— Так то так, паночку, адазваўся Дзяніс, выбачайце даражэнькі, што памыкаюся у размову. Ня ведаю як там у горадзе, бо ніколі не давялося быць, а пра вёску ня ўцерплю скажу, што ведаю, калі толькі паслухаецц мяне простага мужыка... Што ніхто раней за селяніна ня зглядзіць калі ўстае і кладзецца сонцэ, гэта праўда, віхто так ні бачыць тэй цёплай і халоднай імглы як наш брат, тож праўда, а што нікога так скорынька ні ашчэпіць за шыю торба, як селяніна, гэта так сама жывая ні падробляная праўда.

— А чаму-ж,—спытаўся здіўлены студэнт.

— А вось, паночку, па парадачку, перш прадмову: абы нарадзіўся мужык, зараз сьледам голад, холад, хваробы, змагайся, калі жыць хочэш, а крыху прыжырхнуў, ну і будзеш спаць пакуль Міхал Арханёл ня ўзбудзіць ат сна. А калі так сяк пераківаўся і стаў на ногі, само жыцьцё дапаможэ і зробіць с цябе убогаго... Ці бачыця, паночку, вунь, вёску Млехава, хат с паўсотні на прыгорку стаіць. Так вось і мая там сялібінка калісь была, а цяпер ні кала ні двара, з гаспадара пастухом стаў, ганяю, як самі бачыця, чужы скот папіхач-дый толькі. Сядзеў як і ўсе на чужой зямліцы, рваўся, як мог, і туды і сюды нічога, што ні ўзгарусьціў чынш,—хвароба ў перазыўкі прыходзе, — адагнаў хваробу—нідарод падскочыў; змагаўся змагаўся, а нарэшця здаўся. Хоць страшэнна шчыміць сэрцэ усцомніўшы пра тую хвілю але каб пану было ведама бліжэй жыцьцё бяздольных нашых братоў, крану загоеную рану...

— Быў гарачы летні дзень, усе, як адзін, мы працавалі на сенажацях, скрозь заросшых высокай травой. Адпачынку не было а пагода служыла, ну і завіхаліся, каб барджэй скончыць, ды за жніво узяцца. У кожнаго працаўніка была думка узгарусьціць к восені хлеба, прызабыць на голад, аж бач не, — нешчасьце ціхачом падпаўзло і знішчыло ўсё на прах... Сонцэ захавалося за хмарку, крутануў вецер, падхапіў з дарогі пыл і загайсаў па полі. Замігацела маланка, пасыпаўся дожд з градам гракануў пярун і бура паперлася на лес, кладучы па дарозі векавые бярозы.

— Замоўклі людзі пахаваўшыся хто куды.

Ох шорхна ўспомніць тую хвілю, як развіднелося, Богу толькі ведама, Град скамечыў усё, што было на полі, бура параздзерала стрэхі, зруйнавала з зямлёй і папёрлася, як шалёная ў пушчу. Плач бяздольных селян разлегаўся дзень і ночь. Пашла гутарка па вёсках, што гэтак ня будзе, што аб нешчасці ведама ўсюды і не далей, як заўтра—пазаўтра, помач зьявіцца.

— Чэкаем, туляемся каля вуглоў, глядзім на дарогу; ніхто ня едзе ня йдзе, каму баліць галава аб чужой бядзе? Пражылі дзень пачалі другі аж бач поўднем падняўся гоман і народ гуртам паваліў к выгану.

Ну сабе мыслю, помач тут, ні дарма казалі калі пакараў Бог, людцы добрые руку пададуць. Падыходжу. Бачу каля Міронавай хаты стаіць шарабан запрэжэны пышнай паркай коней і нейкі пан з даўгой сівой барадой аглядае бяду і селян.

— Адліччa на грудзях і бліскуючые гузікі пераліваючыся на сонцы аж кідаліся у вочы.

— Здымаю шапку і прыслуховываюся. Плач крык енк глушаць вушы, Селяне бягуць, як вада, бабы цягнучы за сабою дзяцей, ажваляюцца спешучы к грамадзе, каб папасці на большую сямью большы куш.

— Хлапцы аглядалі магучую фігуру пана-

У першых клясах вучні па пытаньне: «ці Бог добры, атказываюць па вучэбніку каторы заўсёды разумеюць на выварат:

— «Не, благі».

Калі спытаць: „чаму Бог благі“, дагадываюцца кожны па свойму, як растлумачыць гэтые незвычайнае слова. Адны кажуць: «затое, ён благі, што чорта выдумаў», другіе—«што людзей у пеклі скварыць», а іншые проста „што зямлі, грошы мала бацьку даў“ і т. д.

Ня лепш бывае і з названьнем найбліжэйшых, вядомых дзіцяці рэчэй. Я знаю селян, каторые пакончылі народные школы і па сягоняшні дзень ня ведаюць, што гэта такое «сьвёкла» (бурак), або «тыква» (гарбуз). На выстаўцы у Быхаве у 1911 гаду адна вучыцелька прывёўшы хлопчыкоў і дзеўчатак, вучнёў народнай школы, на выстаўку павінна была ім на кожным кроку тлумачыць, што цыбуля не цыбуля, а «лук», жыта,—ня жыта, а «рожь» і т. д. Прыйшоўшы у школку дзіця павінно вучыцца літэроу на незразумелых словах і само сабой траціць усю ахвоту да чужой і недаступнай яго розуму навукі.

Фактоў такіх можна было-б набраць тысячы, але дзеля таго, што яны перш наперш усім, хто справядліва да гэтаго адносіцца і без таго ясны і вядомы, а што датычэ розных «націоналістоў то тых нічым не перэканаеш, як тую благую бабу, аб каторай у песьні пяецца:

Сеяў мужык грэчку,
Баба кажэ—мак...

Гэтак сама і націоналісты: яны будуць круціць і сяк і так і ў іх ўсё-ж ткі з грэчкі будзе—мак, не глядзя на ніякіе довады.

Лемеш.

Купальская ноч.

Аб Купальскай ночы на Беларусі шмат пяюць песень, шмат казак расказываюць...

Глаўны матыў гэтай народнай творчасьці—шуканьне нейкаго таёмнаго скарбу, шуканьне захаванаго шчасьця і долі...

Ня дзеўкі агонь раскладалі,
Сам Бог агонь раскладаў...

Кажэ купальская песьня і ладзіцца сьвята-гульня на ўсю купальскую ночку.

* * *

Браты мае! Ад вёскі да вёскі паліце агні!.. Гуляйце, скачыце хоць дзеля таго толькі, што жыцьцё вашае цяжкімі ланцугамі абхапіўшы вас ня ўсе сьветлые думкі выбіла з грудзей вашых і не зусім бяздушнымі, сухімі муміямі зрабіла вас... бо жывець у сэрцах вашых пачуцьце нездаволеннасці цяпэрычнай, бо жадаеце і шукаеце незнанаго шчасьця, дзіўных агнецьветоў.

Ладзьця гульні, паліця агні па ўсей зямельцы нашай!..

Як у душах вашых зіпылаець агонь змаганьня за сваё роднае, як у думках вашых зацьвіце чароўны цьвет сьвятой Праўды—тады вы пазнаеця, што у вас саміх, у вашых сэрцах захован той багаты скарб, катораго ад вякоў шукаюць у купальскую ночку...

* * *

Толькі не хавайціе адзін ад другога, свайго шчасьця шукаючы, а наадварот—шматмільённай грамадай ступайце на перад па шляху сваім... Як зіма нікне перад магутным сонцам, так знікне усё цяжкое, цёмнае і яснае шчасьце зайграе ў вачах вашых тысяччу жыватворнымі праменьнямі, калі вы знайдзеце загубленую сваю душу, душу свайго народу.

* * *

Хай старцы засядуць пры агнях і дзіўные казкі баяць ўнукам сваім, хай уся моладзь беларуская з вянкамі са сьвежых кветак на галовах, пяюць і скачуць ўсю ноч купальскую!.. Гэта ночка павінна быць сьвятам нашаго національнаго адраджэньня, катораму імя—бязмерны скарб. Хоць мы яго доўга шукалі, але знайшлі і ён ужо ад нас на векі не уцячэ!...

Паліце радасные агні, радуйцеся па ўсей краіне нашай!...

Змітрок Бядуля.

Журба палёў.

Уплывалі хмары—горы
Белымі клубкамі,
Бытцым крыгі ледзяные
З меднымі краямі.
Ападала іх заслона
У безпарадку кучай,
Якбы сам Бог дзьмухануў іх
Сілай вуст магучых,
І пакорны яго волі,
Уцекалі хмары...
Як прад ўсходам сонца нікнуць
Ночы страхі, чары...
І шырока разгаралась
Неба сінь—лазура,
А прырода-ж пазірала
Сумна і панура.
Бытцым думкай невясёлай,
Смагаю тумана
Засцілоліся поля грудзі,
Лес, гаі, курганы
І глядзелі засмучона,
Як знікалі хмары
І як з імі прападалі
Іх надзеі—мары,
Бо ім смага дакучала,
Сонцэ апаляло—
І бязплодна дажджевая
Хмара уплывала!
Пазіралі—гарэвалі
Нівы, сенажаці...
Так гаруе, плачэ сэрцэ.
Па сваей утраце.

Якуб Колас.

У летнюю ноч.

У гэтую ночку ні спаў я нізваньня
Выйшоў ў зялёны шумлівы садок:
Ночка чароўная сьвет абняла ўвесь
Зоры мігцяць, разгараючы змрок.
Чулось, што змрок ужо знік і на сэрцы.
Срэбны плыў месяц здалёк ў вышыне,
Ціша ўвакол па зямлі разлілася,—
Лёгка—чароўна зрабілося мне.
Удаль прыглядаўся я, ночкай счарован:
Як брыліянты мігцела раса,
Зорка здалёк пакацілася ў небі—
Золатам бліснула вун паласа;
Рэчка несла тут плюскот свой таемна,
Шопаты чулісь ў зялёным саду;
Клаўся сьвет месяца дзіўна-узорна
Срэбнай мігцячаю сьцежкай ў ваду
Мары ўсплывалі, як рэчные хвалі,
Думкі ляцелі, бы пчолак тых рой:
Сябра мой мілы, чаму ты далёка?
Гэній чароўны, чаму не са мной?!.
Сьвежасць павеяла, й лёгка так стала.
Думкі плывуць бяз упынку ўсю ноч;
Ім мне здаецца, ня будзе патолі,—
Мары начные пабеглі ўжо проч.
Вечэр падуў і ставалось сьвятлей ўжо,
Месяц хаваўся ў зялёным бару, —
Бытцым пажар быў, здавалось, за чаем;
Гай ўжо прахнуўся,—вітаў ён заруч
Неба на ўсходзі зайграла праменьням,
Зыкі жыцьця паліліся рэкой;
Жаўранка дзіўная песьня узнялася
І панеслася здалёк над зямлёй.

Янук Журба

Сьвітаньне.

Сціпіна вецер падуў
З мора вольнаго
І туман агарнуў
Шыр прасторную...
Лес кругом зашэптаў
Байкай-казкаю
І усход засіяў
Дзіўнай ласкаю...
Зарунелі палі
Пад праменямі,
Стала крыцца ральля
Цьветам—зельлямі...
Засьпеваў салавей
Звонкім голасам
І запахло с палёў
Сьпелым коласам...

А Гурло.

Аб усім па троху.

Амэрыканцы.

Нідаўна на ст. Пухавічы Л. Р. ж. дар. звертали увагу ўсіх пасажыроў 16 семей селян, каторые верталіся з Бразыліі (Полудн. Амэрыка) назад у сваю бацькоўшчыну, у ігуменскі павет, мінск. губ. Пасажыры сабралі ім колькі рублёў грошы на харчы. Селяне расказывалі, што іх падгаварылі агенты брэменскай эміграцкай канторы Місьлера каб паехаць на заработкі у Бразылію. Яны паслухалі, папрадавалі хаты і зямлю і паехалі. Усе грошы ад іх забралі за пераезд і харчы. На параходзе карміла дрэнна і абхадзіліся з імі, як са скацінай,—10 душ дзяцей у дарозі памерла, Па дарозі сушшу у Бразыліі амерло ешчэ трое дзяцей і двое мужчын каля гор. Кампіно. С Компіно ішлі яны пехатой, бо ня мелі грошы на чугунку. Ішлі доўга. Іх застала у лесі паводка і яны мала не патапіліся. У Урагваі яны сабралі крыху грошы і дабраліся да Буенос—Айрэса, а аттуль прыехалі у Расею, дзе іх чэкае цяжкая доля, бо ўсё папрадавалі выеждзжаючы.

Не раз мы ўжо пісалі аб тым, што выеждзжаючы у Амэрыку трэба добра перадумаць, як і куды ехаць; ніколі ня трэба верыць гентам, а трэба заўсёды мець якога сваяка, ці знаёмаго у Амэрыцы і да яго ехаць. Гэтак сама нельга выеждзжаць у палудневую Амэрыку а толькі, калі ўжо ехаць, то толькі у Паўночную.

Прычына пьянства.

На гігіенічнай выстаўцы у Пецярбурзе выстаўлены дужа цікавые табліцы, каторые выясняюць прычыны і рэзультаты пьянства.

Зазвычай людзі думаюць, што чым рабочы больш зарабляе, то ён больш і прапівае. Аказываецца, што гэта няпраўда. Цыфры паказываюць сусім што іншае: аказываецца, што чым меней рабочы зарабляе, то тым болей выдае на гарэлку. З гэтаго можна мяркаваць, што найважнейшай прычынай пьянства яўляецца беднята.

І вось ешчэ адно вартае увагі.

А казываецца, што пьянства мае звязак і з даўжынёй рабочаго дня. Чым карацей работнік працуе, тым меней пье. Далей табліцы выказываюць, што да развіцьця пьянства памагаюць, благіе харчы і кватэра. З гэтаго выходзіць, што ядынай радай на пьянства, ядыная дарога да змаганьня з ім, гэта падняцьце заможнасці і асьветы.

Аб пагодзе.

Адзін францускі астраном апіраючыся на свае астрономічные досьледы прарокуе, што да 1919 году будуць ешчэ ўсё мокрые гады са

мудронага фурмана, што атставіўшы даўгі біч бытцым хацеў праткнуць неба, лічылі гузікі на грудзях, мацалі мяхі туга набітые у задку, цярпліва чэкаючы дзяльбы.

— Чую пан загамавіў слушайце; братцы, жаль мне вас, но что же делать, я только сфотографіроваць прыехал фотографію снять ні больше—понятно?

— Стаім салапячым, а ні ў зуб нічога не ўцямім, што будзе здымаць, калі ўсё было зьнята с поля с плеч і стрэх.

— Маўчым, глядзім як ён разставіў нейкіе рагулі, бытцым венцяры, абкрыўся чорнай, як смоль, хусткай, зайшоў з аднаго боку хаты, з другога і парачкаваўшы хвілю, злажыў рагульцы і гульк ізноў у шарабан.

— Фурман крануў лейцамі—і коні звольна затупалі.

— Паночку, паночку!—загаласілі мы, а гдзе-ж наша помач, казалі ні пакрыўдзяць, дадуць нешта...

— Должны дать, должны, терпеніе—братцы, і скрыўся на паварoці за гумном.

— Доўга глядзелі мы у сьлед, як каціліся колы уносячы нашага дабрадзея, а посьле пашлі к Міронавай хаці аглядаць якую-ж хваробу знялі з яе.

— Як ні дабіваліса угледзіць, што было знята, аніяк не ўдалося, ўсё здаецца было на мейсцы после пяруновай візыты, а може і не, кадук яго ведае, калі сьлепата тая мужыцкая.

— Наплакаліся нагараваліся, як досыць. Плач ні плач, той казаў, пугай абуха не перабьеш, так і мы, аплакалі лес, а па нас ні водзін бес.

— І што ж скажыцьця памаглі? хавай Божэ! хто ешчэ меў за што рукі зачапіць, мадзее, як небудзь, а большая часць ушчамілі кії, абчэпляліся торбамі і ну у свет, як мышы рудые.

— Ні так горка было глядзець на старых, яны прывыкшы да гора, а дзеці... дзеткі тые бедные, як будзе з імі, што яны дадуць сьвету?

— Так во дзе доля багатыра сермяжнаго, во яна...

Дзякую паночку, што паслухалі мяне, рад бяз конца, з радасці плакаў бы, ды сьлёз німашака—выплакаў даўно...

Галубок.

СУД.

Што каму баліць, той аб тым і гаворыць.

Гэту боль прыходзіцца пераносіць кожнаму вясковаму чэлавеку і зараза гэта будзе разедаць цела пакуль дахтары звернуць на гэта сваю увагу. Зараза гэта--нашы валасные суды. Каму толькі не прыходзілася з нашых людзей падстаўляць сваю скуру для гэтай брыды, як трудна яе перэнясьці, але чэлавек кажуць не заўсягды можэ цярпець.

І.

— Мікалай, на, павестку, заўтра на суд за жэрабята—гаворыць стараста.

— За што, за што!

За жэрабят падаў Сцепан Курачка, што былі ў канюшні.

— А галубочку ты мой! Дык гэта трэба валачыцца у воласць, а тут часу німа хоць засмаргніся.

— Нічога ня зробіш—кажэ стараста. Павінен ісці.

— Добра, а ці ты хадзіў с Сцепанам глядзець шкоду?

— Хто яе глядзеў. Я нат не знаю гдзе яго канюшына і ці ёсць яна у яго.

ІІ.

— На, паднясі торбачку, Змітрук! кажэ Курачка да свайго сьведкі, а я клікну Ільяша, бо без яго слабая у мяне надзея.

— А ведаеш што, Сцепан, гаворыць Змітрук, хоць стараста мо нічога ня будзе гаварыць на судзе, але ўсё ж занясі ты яму хоць паўбутэльку.

— Лепей у мястэчку клікнем, то разам усе выпьем перад судом і будзем храбрэйшые—гаворыць Ільяш.

— Гэта праўда разам лепей.

— Ну добра, Сьцепан, ты раскажы, як гаварыць будзем, а то каб ня збіцца.

— Табе Ільяш ўсё раскажэ.

сцюжамі у летку. а ад 1919 году да 1935 насгануць гады сухіе, леты будуць пагодные і ў меру вільготные. Гэтые гады будуць дужа ураджайные і здаровые для людзей.

З Беларусі і Літвы.

Вільня.

Усяго трэба у меру...

Каля м. Валожына, Ашмянск. пав., у вёсцы Барбровічах 5 чэрвеня у Мірона Кулака было вясельле. Забаўляліся добра і пілі гарэлку, ігралі, пеялі, скакалі, як людзі кажуць „ведама, як на вясельлі". Адна селянка з гэтай вёскі, Аксеня Сухадолец, так сама забаўлялася на гэтым вясельлі і, добра надпіўшы, залішне скакала, забыўшыся, што і бяз скокоў, яна часта млела. Вярнуўшыся а поўначы да дому з мужам, яна легла спаць. Спалі яны доўга, ці мала — гэта нет ведама,— але перада днём пачало плакаць дзіцянё, муж тады стаў будзіць жонку, але колькі ён ня турзаў, яна не адзывалася і калі ён добра расчухаўся, дык аж рукамі ўсплясьнуў — ляжычь яго Аксеня трупам і пары з губы не пускае, а у хаці усе пасьля вясельля спяць, аж усхліпаюць. Прышлося нешчасную палажыць у трунку на 26 гаду ее жыцьця, ды насыпаць насып жвіровы... Засталося адно дзіцянё, каторае мае 10 месяцоў.

Пятрукоў М.

Навіны с пад Парафіянава.

Навіны незавідные, але што я пабываўшы на Сёмуху у Парафіянаве пачуў ад людзей, апісываю.

Нітак даўно (перад Міколай), селянін з вёскі Рапяхоў парафіяноўскай воласьці, Васіль Жалейка (каля 60 гадоў), быў на Парафіяноўскім вагзале. Якраз у гэты дзень налівалі гарэлку у цыстэрну. Нетведама, памагаючы наліваць, ці як ён там прымазаўся, але так налакаўся гарэлкі, што назаўтрэ ужо быў на другім сьвеці—памёр; як кажуць «гарэлка запаліла».

Селянін Янка Падрэз, з вёскі Дзядкі, перад шосьнікам у Парафіяноўскім дворным лесі, між вагзалам і дваром, спушчаў дрэвы. Адно спілаванае дрэва, валючыся, пераважылося на другім, камель яго пашоў у верх, пасьля, раптам, саслізнулося і камель малапкой пашоў у ніз... Не здалеў бедны Янка уцячы. Дрэва бразнуло па ім і разбіло яму галаву... Перавязываў галаву вагзальны доктар. На насілках занясьлі, за 7 вёрст, дамоў у Дзядкі, дзе ён і памёр. Аставіў жонку і трое малых дзетак. Шкода маладога чэлавека. Вечны яму пакой!

21 мая у аўторак моцна слабай Ядвізе Глінскай, 27 гадоў, пасьля першых радоў, у палудзень далі наесцца яечні і выпіць гарэлкі. Посьле такой яды ей зрабілося дрэнна, кідалася і казала, што яна мусі памрэць. Папрасіла падаць сабе сьвечку і памерла у 3 гадзіны посьле радоў. Зрабілі труну, прыбралі яе, а кладучы у труну крыху збілі памершай шчаку—пацякла кроў, ледзь стрымалі; зафарбавала сабе на дарогу, на той сьвет адзежу У сераду цавязлі нябошчыцу у Парафіянова. Ксёндз Романоўскі ні хацеў хаваць, бо памершая была не падобна да нябошчыцы, а другое, што хаваць трэба толькі на трэці дзень і што нябошчыца можэ аджычь. Селяне на гэта казалі, што памершые не устаюць, а яна ужо тхнець трупам і прасілі пахаваць. Ксёндз казаў, што і ён мае нос і што здаецца часам, што нябошчыкі аджываюць і дзеля гэтаго нельга сьпешацца закапываць у зямлю... Прынасілі люстэрка, прыкладалі да твару гэтай кабеты — люстэрка пацела... Паставілі нябошчыцу нанач у касцелі. На другі дзень пасьля гэтаго ужо усе маглі праканацца, што нябошчыца не аджыве, твар крыху пачарнела і стала ад кабеты чуць мерцьвяком. У чэцьвер яе пахавалі. Ах, якая-ж у нас пануе цемната ад верху да нізу! З усей тэй грамадзі, што спрачалася жывая, ці мертвая кабета была, не знашлося ніводнаго чэлавека каторы б дадумаўся клікнуць доктара і дазнацца ці праўдзівая гэта была сьмерць ці можна было ўратаваць ешчэ, гэты найдаражэйшы Божы дар, жыцьцё чэлавека, жыцьцё маткі, так патрэбнае для астаўшагося другога жыцьця – дзіціцы. Дзіця у вёсцы калі і можэ узгадавацца, то толькі пры матцы.

Вялікая шкода! Доктар жывець недалёка (2 вярсты ад касьцёла, на вагзалі Парафіянова Ліб.-Ром.ж. д. Хоць гэты жалезна-дарожны доктар да хворых ездзіць адмаўляецца (на вагзалі то прыймае), а ў гэткім здарэньні напэўна не атказаўся-б; а ўрэшці-б нябошчыцу можна было-б завязьці да доктора на вагзал, а там ешчэ лепш, бо усё патрэбнае да ратаваньня было-б на мейсцы:

Чутны.

Мінск.

Прыстаў Зэйн.

Нідаўна з Мінска уцёк прыстаў Зэйн—пляменік фінляндзкаго генерал-губэрнатара. На гэтае мейсцо яго назначылі 7 мая гэтаго году, па загаду губэрнатара Гірса. За месяц сваей службы Зэйн устрывожыў усіх жыхароў лайкамі і бойкамі. Уцёк гэты мілы чэлавек пасьля таго, як стала ведама ўсяму гораду, што ён заманіў да сябе у участак дзяўчыну, каторая прадавала зэльтэрскую ваду, і там хацеў згвалтаваць яе Бацьком дзяўчыны Зэйн даваў 150 р., каб яны маўчалі і справа на нейкі час была прыпынілася. Цяпер гэта справа паднята пракуратурай.

Паліцэйская помста.

Падаўся у атстаўку доктар обшчыны сясьцёр міласердзя, Эйсымонт, паступовец. Звернхняя прычына атстаўкі нелады з начальствам. Праўдзівая-ж прычыны—гэта трохгадовая укрытае грызьня са стараны паліціі, каторая помстуе за тое, што Эйсымонт, верны сваей павіннасьці, падпісаў у 1910 гаду мэдыцынскі пратакол аб сьмерці арэштаванаго чынамі сыскной паліціі Шмарэйчыка, падцьверджаючы, што ён памёр ад здзекаваньня над ім сышчыкоў. Тады-ж начальнік сыску Лаптеў, быў скінуты у приставы, а праўдзівы убійца сычык Нужный быў засуджэн на $3\frac{1}{2}$ гадоў у арэштанцкіе роты. Паліція, затое, што Нужный усю віну прыняў на сябе, выстаралася яму праз 11 месяцоў адседкі, паміласаваньне, устроіла гэтаго «інтэлігента» (с кашэвароў) у... акалотачные надзірацелі,

Новы губэрнатар Гірс, азнаёміўшыся, пасьля прыезду у Мінск с формулярамі паліцэйскіх чыноў, загадаў зара прыбраць Нужнаго... Тады апекуны яго прыстроілі бышаго убійцу у адрэсны стол і сыск!

Цяпер паліція робіць парахункі са ўсімі, так ці іначэй «разыйшоўшыміся» з ей у пытаньні аб убійстве Шмарэйчыка.

Ахвярай гэтых «парахункоў» стаўся і Эйсымонт.

Цяпер чырод помсты дайшоў да аўтора корэспандэнцыі.

План гэтай помсты карэспандэнту вядзецца ужо каля 4 гадоў, дужа тонка і абдуманна, пры помачы асоб і газэтных лісткоў блізкіх да паноў Лаптевых і Комп...

Хаця шырокіе слаі паступовых мінчан пасьвячэны у гэту справу с самаго пачатку...

Рэвізія.

У Мінску цяпер адбываецца рэвізія мінскаго гарадзкога паліцэйскаго упраўленьня. С кожным днём выкрываюцца ўсё новые недахваты у атчотнасці з грашамі. Асыгноўкі грошы, як кажуць, рабіліся часта не за подпісю самога паліцмэйстра, як гэта вымагаецца правам, а за подпісам павінных яго памочнікоў, каторые цяпер служаць спраўнікамі.

Выбары у думе.

12 чэрвеня адбыліся выборы павінных (должностных) асоб у мінскую гарадзкую думу. Гарадзкім галавой выбралі ягомосця Хржонтоўскаго, членамі управы Парафіяновіча і Доўнар-Запольскаго.

Што датычэ платы то Мінск лепей плаціць чым Вільня: гарадзкому галаве назначэна пэнсіі 7,200 руб. у год (заместа даўнейшай пэнсіі 5000 р.); членам управы на 3,600 руб. (заместа даўнейшых 2,400 р.) і т. д. Карысная мабыць будзе управа, калі гэткую назначае сабе плату. Відаць ведаюць людзі, што робяць.

Амэрыканцы.

На ст. Мінск. паліція арэштавала 8 душ эміграитоў, каторые хацелі выехаць у Амэрыку без пашпартоў. Затрыманые усе з ігуменскаго пав. Мінск. губ.

Што з гульні бывае.

У вёсцы Клецік, ігуменскаго павету, 4 чэрвеня здарылося такое нешчасьце: нескалькі пьяных хлопцоў ішлі на вечарынку. Адзін з іх ідучы стаў падкідаць парожнюю пляшку, а другі хацеў лучыць у яе камянём, да папаў не ў пляшку, а у патыліцу свайму таварышу Андрэю Мальцу. Хлапец зразу паваліўся, а другіе кінуліся падніма́ць, але ён скора аправіўся і пашоў сам з імі на вечарынку. Назаўтрае боль павялічылася і яго бацькі адвязлі у бальніцу, дзе ён пражыўшы два дні у вялікай муцы атдаў Богу душу. Дужа гаруюць бацькі забітаго, бо другога сына німаюць. Глаўны вінавайцы тут—чортава зельле: гарэлка.

7 чэрвеня здарылося у нас і другое нешчасьце. Хлапец Ігнатовіч, хадзіўшы за каморнікам і нёсшы сякеру, паваліўся, і атсек сабе два пальцы на руцэ.

Александрончык.

Гродна.

Забастоўка.

У Беластоку бастуюць работнікі васьмі фабрык дамагаючыся лепшай платы за працу. Арэштавалі 23 работнікоў.

Могілеў.

Хто вінават?

Аляксей П., сямейны чэлавек, забыўшы стыд, грэх, Бога і свае

— Чуеш, Змітрук, хоц я нічога не бачыў, але па моему найлягчэй будзе так гаварыць: От я, напрыклад ішоў гараць, а ты збіраў камень і бачылі як жэрабяты Мікалая Шыбы хадзілі у канюшыні Сьцепана Курачкі. Прыехаўшы мы яму сказалі, што ідзі паглядзі канюшыны, а то чыста жэрабяты зьелі і пашлі разам. Канюшыну нашлі добра скручану і аценілі шкоду на 15 рублёў.

Нават добра гэтак—сказаў Сьцепан.

III.

— Як маешся Піліп? а ты куды мо на суд.

— Чаму, на цябе ці што падалі?

— А няўжо-ж. Брацітка ты мой, якіе часы цяпер насталі. Што то робіць гарэлка! Збеглі ня збеглі мае жэрабяты, ужо падае на суд!

Здаецца прышоўбы. пагаварыўбы калі шкода змяркаваліся-б. Кожнаму шкода ня міла. Я яму ці заплаціўбы, або канюшыны с пуд даўбы. А то валачэ, каб з яго вывалакло дух, і час траць і грошы, і скажэця на міласць якое яму ад гэтаго дабро?

— Чуеш Мікалай ніхто нікому так ня зробіць, як сам сабе. Мы нарэкаем на старасту, на старшыну, што кепскі, бярэ, пье. А хто да гэтаго іх прывучае, калі ня мы? Сам стараста ці старшына, ці суддзя ніколі не скажэ табе дай мне толькі за тое, а мы самі лезем да яго з брудным дзелам, а за кепскую справу ніхто дармая будзе брацца. Трэба або грошы, або гарэлка, каб падкупіць яго сумленьня. Гэтакім парадкам мы яго навучым, а посьле узнаем што кепскі стараста. А выбіраем, здаецца, добраго.

— Так жэ так—кажэ Мікалай. але не саўсім. Ну які можэ быць суддзя с Карнея Ваўчка калі ён ані чытаць, ані пісаць, ані у яго сумленьня, дый які ён у чорта суддзя? А Лявон Бяда, ці Рыгор Лютня, усе яны гэтакіе хоць на адну галіну павешай. Усе справы па судзе, ведама, пісар робіць, і ён гэтымі суддзямі кіруе як сляпымі коньмі.

— Думаеш надта пісар вельмі знае. Што ён знае?! От для нас дурных, здаецца што ен і многа разумее, а прышло раз, я папрасіў памагчы адно дзела дык сказаў, што нічога ня будзе. А зноў я звярнуўся да добраго адвоката і вышло што гэта проста глупасць.

— У тым то і беда, мой ты Пілішка, што суд наш знаходзіцца у руках саўсім цёмных людзей і выходзіць, што суд не справа праўды, а хітрасьць.

— Пра гэта і споркі ня можэ быць што суд валасны зышоў на ніщто. Быў у нашай воласці суд селяніна з вёскі Даліна з дваром. Выслалі павесткі і прышоў дзень суду. Чэлавек прышоў раненька. Началіся суды. Дашла чэрада і да гэтаго суду. Клічуць, аж німа упраўляючаго ешчэ не прыехаў. І што вы думаеця, мо суд адлажыл як гэта звычайна робяць? Ждалі мо часоў зо 2 пакуль пріехаў упраўляючы. А як толькі паказалася брычка, так старшына ешчэ на дарозі спаткаў яго, высадзіў з воза, зняў пальто, галёшы, проста здатней за лякая. Пісар так сама хацеў што зняць, але не было чаго, Ну а суддзі дык тые науцекалі і пахаваліся у сярэдзіну людзей. Каб не мэдалі то і не пазнаходзілі бы іх сярод людзей. А упраўлаючы палажыў сваю паперу, відаць сваё паказаньне дый папёр да хаты, нават не бачыўшы суддзяў. І гетакіх здарэньнеў німала. Суд наш узіраецца хто больш абецаў барыша—той выграў.

Ня ўжо-ж то ня можна было-б завясці справядлівые суды. Каб суддзі былі людзі адукаваные і судзілі-б па закону, як гэта заведзена па гарадох. Ніхай дадуць суддзю чэлавека учонаго, то другі не пашоў-бы на суд за яйцо, не маніўбы яго барышом ці рублём, бо ведаўбы што разумны чэлавек за гэта яго не пахваліць.

— Дай-жэ, браце, якую раду, як вылезці з гэткіх судоў?

— Якаяж-ж рада? трэба крычаць, гаманіць усім і усюды аб тым, як у нас вядуцца суды, які у нас парадкі. Тады мо пачуюць нас, зразумеюць, што у нас з гэтым ня ўсё ладна. Не здарма кажуць, што калі каму што, баліць, той аб тым і крычыць.

А. Язмен.

павіннасьці перад сямьёй, стаў блудзіць з дзеўкай Т. К. Яго жонка жадаючы усё гэта скасаваць, падпільнавала на дарозі Т. К. і пачала яе біць. Ад таго біцьця галава у дзеўкі не адвалілася, і мужык да кабеты не вярнуўся, але сабе нешчасьлівая кабеціна нарабіла біды, бо тая дзеўка падала у суд за разбой і грабеж на дарозі, Як гэта пакажуць сьведкі на судзе?

Саука Каваль.

Пажары.

У вёсцы Лоўцэвічах, (каля Вілей Віл. губ.) быў пажар згарэла 9 сяліб з усім скарбам; шкоды больш чым на 15,000 руб.

— Гэтымі днямі у мястэчку Васілішках узняўся пажар. Не глядзя на помач селян закалічных вёсак, мястэчка згарэла ў шчэнт.

Усяго здарэло 42 хаты і 73 гаспадарскіх будынкі, са скацінай і гаспадарскімі прыладамі. Каля 800 душ асталося пад голым небам. Шкоды больш чым на 72 тыс. руб.

— У Троках Віл. губ. быў пажар гарэлі мешчанскіе хаты і ваенны склад.

— У вёсцы Ужгянах, Троцк. пав. з невядомай прычыны узняўся пажар, каторы пахлынуў хаты і гаспадарскіе будоўлі 17 гаспадароў. Шкоды больш чым на 15,000 руб.

— У мястэчку Замосцянах Ашмянск. пав. згарэла каля 60 хат. Згарэла тры чверці мястэчка. Прычына пажару невядомая.

— У вёсцы Казіміроўцы, Мінск. губ. згарэла 99 хат з усім гаспадарскім скарбам. Страты каля 52 тысяч руб.

Новая Балканская вайна.

Калі ўжо балканцы замірыліся с туркамі, дык настала пара дзяліць турэцкае дабро, — значыць, тые землі, што балканцы адваявалі сваімі сілямі. І тутака, як мы ўжо наперад казалі, дзяліцьба не абышлася без калатні: ад яе пайшла *новая Балканская вайна.*

Вось, як усё гэта прылучылося.

Хаця і сэрбы і боўгары, начынаючы ешчэ вайну с туркамі, шмат крычалі на ўвесь сьвет, што яны маняцца вызваліць ад «Турэцкай няволі» сваіх братоў-славян, але-ж папраўдзі ў іх была другая думка: проста пажывіцца чужым дабром, ды захапіць чым-больш зямлі. Вось, гэтые сябры змовіліся як і што дзяліць, калі ім пашанцуе, ды ўсё спісалі на паперы. Але ж па-праўдзі дык балканцам так пашэнціла, што яны забралі шмат болей турэцкай зямлі, чым у самых сьмелых думках маглі спадзевацца: чуць-чуць не захапілі Константынополя. Праўда, найбольш шкоды туркам зрабілі боўгары; яны і кажуць цяпер, што тое, што яны неўспадзеўкі сваей крывёй адвавалі, павінна да іх і належаць, а граніца між сэрбамі і боўгарамі хай ідзе такая, як была перш назначэна. На гэта ізноў сэрбы прыстаць ня хочуць: паводлуг іх, старая умова вагі ня мае і трэба зрабіць новы раздзел. Тое самае кажуць і грэкі: яны, так сама як і сэрбы, баяцца, каб іх суседка Боўгарыя не узмацавалася больш за іх.

Расея манілася разсудзіць іх дый параіла ім, каб у Пецербург прыехалі прадседацелі міністроў сэрбскі, боўгарскі, грэцкі ды чорнагорскі і разам-бы пастанавілі, як зрабіць дзяліцьбу. Усе на гэта гатовы прыстаць, апрача Боўгары, бо пры новай умові боўгарам адрэжуць добры кусок таго, што яны самі завявалі. Боўгарыя толькі тады згодзіцца на з'езд у Пецербурзі, калі сэрбы здзержаць сваё даўнейшае слова,— гэтак казалі боўгары.

З усяго відаць, што ніхто з балканцоў мірыцца ні мае ахвоты. Усім лепш падабецца вайна. Каб жэ прымусіць боўгароў ваяваць, сэрбы і грэкі, сабраўшы сваё войска на боўгарскай граніцы, пачалі крыўдзіць боўгарское насяленьне. Пайшлі штодзенные сваркі і звадкі, а апошние тры дні дык ужо ідзе праўдзівая вайна. З абодвых бакоў пазабівалі ды паранілі не адну тысячу людзей. І хаця ні боўгары, ні сэрбы ды грэкі вайны афіцыяльна не аб'явілі, яна папраўдзі пачалася.

Ваююць аб Македонію. Македонія—гэта досі вялікая старонка, каторая цягнецца на палудзень ад Боўгарыі ды Сэрбіі ажно да мора. Народ у ёй жыве зусім падобны да боўгароў, але македонцы ня цешацца с таго, што Боўгарыя маніцца забраць пад сваю ўласць: яны, жывучы пад туркамі, думалі аб тым, каб зрабіцца зусім вольным краем,— і панаваньне родных братоў боўгароў ім так сама не ўсмак, як панаваньне Сэрбоў ці Грэкоў.

Гэтак новая вайна ідзе ўжо не аб тое, каб вызваліць «братоў-славян» ад чужой няволі, але накіпуць ім другое ярмо, падзяліўшы жывы македонскі народ на тры часткі між боўгарамі, грэкамі і сэрбамі. А з гэтаго бачым, што ёсць толькі адзін спосаб палажыць канец усім сваркам: гэта—зрабіць Македонію незалежнай старонкай, як незалежнай зрабілі нідаўна Албанію. Зрабіць гэта, каб толькі хацелі, маглі-б вялікіе дзержавы. Дык жэ яны таго ня хочуць, — і кроў на Балканах ліецца ізноў.

З усіх старон.

Цыркуляр Кассо.

Выйшоў новы цыркуляр міністра асьветы Кассо, каторым забараняецца трымаць у народных бібліотэках цэлы рад легальных па цэнзурнаму праву кніг.

Апрача гэтаго Кассо загадаў, каб у унівэрсітэтах не давалі стыпендій студэнтам „неблагонадежным».

Новые маркі.

Ад ліпня месяца будуць выпушчэны на продаж новые пачтовые маркі заместа юбілейных, каторые перастануць прадаваць.

7 сьмертных прысудоў.

Ваенны суд засудзіў 7 душ арэштантоў Маскоўскай Бутырскай турмы на сьмерць. Паміж арэштантамі была змова, каб уцячы с турмы і з гэтай мэтай яны задушылі аднаго вартаўніка.

Забастоўка.

У Лодзі бастуе цяпер многа фабрык; работнікі дамагаюцца лепшай платы. Усяго бастуе каля 20,000 душ работнікоў.

Самасуд.

Пад Кіевам грамада, кала 20 селяня, зрабіла самасуд над сваім аднасельчанінам, профэсіональным злодзеем. Назарчуком.

Труп Назарчука быў разорваны на неколькі часцей і раскідан па полю.

Цікава, што нават матка і сваякі забітаго выказываюць сваё здаволеньне, што збавілі іх ад нямілаго семьяніна.

Губэрнаторская няміласць.

У адной з вёсак у Палтаўскай губ. у часе праезду губэрнатара двое селян пачало жаліцца губэрнатару, што ім несправядліва размерылі зямлю. Губэрнатар пачуўшы гэта страшэнна узлаваўся і са славамі „скручу у барані рог, бунтоўшчыкі"! выкінуў с самаходу пададзены перш яму хлеб і соль.

Кража аружжа.

Нітак даўно выкрылі кражу зброі і патронаў у асхабадзкім артылерыйскім складзе. Сперша німаглі дадумацца хто-б мог гэткую рэч украсьці, ў канцык дайшлі, што аружжэ і патроны генерал Кулаков і 9 іншых афіцэроў прадавалі у Афганістан і Пэрсію разбойніцкім бандам.

Казаньня у татарскай мове.

У Сімферопалі у адным с тутэйшых мэчэтоў (магомэтанкіх сьвятынь) у сьвята, першы раз было казаньне не па арабску, а у мейсцовай татарскай мове. Парахвіяне татары былі дужа з гэтаго рады. Даўней, так званые, Літоўскіе татары, каторые пасяліліся каля Вільні і па ўсей Беларусі за часоў ешчэ Вітоўта-князя (1392+1430) гаварылі казаньня па беларуску. Цікава ешчэ тое, што кнігі казаньнёў пісаліся арабскімі літэрамі, а славамі беларускімі. Да найбольш вядомых такіх кніг належыць, кніга казаньнёў на ўвесь год пад арабскім названьнем «Кіцёй».

Жарты.

Спагадные прыхільнікі.

Шырокай вяскованй дарогай радком, адзін каля другога, на выгодным панарадзе, ехалі два паны.

Адзін з іх быў тутэйшы, а другі відаць госць.

Вось толькі кінулі маёнтак, і уехалі у вёску, як напаткалі гурток пьяных селян, што стаялі сярод дарогі, і аб нечым вялі спрэчку.

Абмінулі іх, аж бач натыкаюцца ешчэ на большую хэўру і ўсе, як адзін, надрызгаўшыся.

— Што за хвароба—пытае госць,— вёску праехаў а ніводнаго цьвярозаго нібачыў.

— А ўжо-ж так, — атказаў яго сябар,—тут, брат, пьюць, як у лейку ліюць утрыму німашака.

— Шкада мне, шкада гэтых бедакоў — марматаў госць азіраючыся—на пьяных селян, што засталіся далёка у старане.

— Ды пакінь, браток, шкадаваць брыду гэту, вынясуць — нічагутка жалезные іх трыбухі.

— Так то так, але я сусім іначы гляджу на іх.

Мінулі вёску і паехалі каля нейкаго даўгога будынка, што смутна вырысовываўся у цемнаце.

Госць ускінуў вочы і прыглядзіўся. — А што гэта за будынак, праехаўшы троха запытаў ён.

— А... гэта-ж мой бровар, мая пацеха,—ні дасі веры якую даходнасць дае...

— Веру браце веру, сам жэ толькі бачыў тых шэрых, спагадных прыхільнікаў...

Галубок.

Рэдактар-Выдавец
А. Уласоў.

КОЖНАМУ ДАСТУПНА КУПІЦЬ УЧАСТАК ЗЯМЛІ

у найлепшай часьці г. Вільні „ЗВЯРЫНЕЦ".

Пазыція прыгожая і здаровая: стары сасновы лес, рэка Вілія. Цэны нізкіе, варунні выгодные з доўгай разсрочкай. Асабліва танные і выгодные участкі над ракой. Велічыня участкоў якую захочуць пакупцы.

Звертацца: у кантору па прадажы участкоў,

Вільня, Звярынец, Гедімінoўская 32, (рог Сасновай вуліцы) (Тэлеф. № 46.

Праўдзівые загранічные штучные
НАВОЗЫ
найлепшаго гатунку, для падняцьця ураджаю:
СУПЕРФОСФАТ, ТАМАСШЛЯК
і друг.
Цэны агульніцкіе.
Адрэс складу: І. А. Яцунскі у гор. Лібаві (Курляндзк. губ.).

„БУЛЬБАКОП" СУДАКОВА

Цэна 35 руб.

Калі прылада неспадабаецца дык приймаецца назад і грошы зварачываюцца.

Заказываць да 10 ліпня.

Адрэсъ: Зміевка, Орловской губ. И. А. Судакову.

Не купляйце штучны навоз (парашок, попел) абы дзе па крамах,
а купляйце там, дзе прадаюць найтаней добры тавар
У СКЛАДЗІ ВІЛЕНСКАГО ТАВАРЫСТВА
СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ
Вільня, Завальная вуліца № 9.

Там жэ можна купляць усякую гаспадарскую прыладу.

Усім, хто захочэ, высылаецца цэннік.

Выпісывайце хаўрусна цэлымі вагонамі тады абыдзецца вельмі танна.

Друкарня „Артель Печатнаго Дѣла" Віленская, 25, тэлеф. 199.